

“Rəqəmsal bacarıqlar”

Son illərdə təhsil sahəsində aparılan islahatlar, yeniliklər rəqabətli, müasir səriştə və bacarıqlara malik təhsilalanların, dövrün mövcud çağırışlarına adekvat cavab verən mütəxəssislərin hazırlanmasında əhəmiyyətli faktora çevrilir. Bu baxımdan, bəhs olunan hədəflərə çatmaq üçün “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası” çərçivəsində son illər ölkəmizin ümumi təhsil sistemində uğurla tətbiq olunan “Rəqəmsal bacarıqlar” layihəsinin mühüm əhəmiyyəti danılmazdır. “Rəqəmsal bacarıqlar” layihəsinin təhsil prosesində müasir informasiya texnologiyalarının tətbiqi baxımından əhəmiyyəti getdikcə artır. Bu layihə şagirdlərin gələcəyi üçün yararlı olan alqoritmik düşüncə və məntiqin inkişafına, yeni texnologiya və rəqəmsal bacarıqları təcrübədə öyrənməyə, proqramlaşdırmanın sirlərinə bələd olmağa imkan yaradır.

“Rəqəmsal bacarıqlar” layihəsinin rəhbəri Nilufər Rəhimova son illərdə layihə çərçivəsində görülən işlər və növbəti hədəflər barədə “Azərbaycan müəllimi” qəzetinə müsahibəsində ətraflı aydınlıq gətirib.

Az rb. mü llimi.- 2021.-19 fevral.- s.1. ➔ **Ardı səh.11**

“Rəqəmsal bacarıqlar”

Nilufər Rəhimova:

“Layihənin tətbiq olunduğu məktəblərin müəllim və şagirdləri distant formada dərslərin keçirilməsinə daha asan adaptasiya olublar”

← Əvvəli səh.1

- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən təsdiq olunmuş “Milli Prioritetlər”də şagirdlərin rəqəmsal bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi barədə də vəzifələr müəyyən olunub. Bu barədə nə deyə bilərsiniz?

- Bu gün informasiya cəmiyyətinin və rəqabətə davamlı yüksək texnologiyalı milli iqtisadiyyatın yaradılması bir sıra ölkələrin dövlət siyasətinin əsas istiqamətinə çevrilmişdir. Belə ki, artıq informasiya və kommunikasiya texnologiyaları (İKT) sahəsi inkişafın ən önəmli amili kimi çıxış etməkdədir. Bunu nəzərə alaraq, son illər ölkəmizdə digər sahələrdə olduğu kimi, təhsil sahəsinin də informasiyalaşdırılması sürətli inkişaf dövrünü yaşayır. Cənab Prezident İlham Əliyevin imzaladığı “Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər” sənədində əsas istiqamətlərdən biri də məhz dünyada artan rəqabətə hazır olmaq üçün yüksək rəqabətli insan kapitalının formalaşdırılmasıdır. Bunun üçün isə XXI əsrin tələblərinə uyğun müasir təhsil və innovasiyaları təşviq edən münbit şərait əsas şərtlərdir. Təhsil sisteminin gənc nəsli gələcək rəqəmsal texnologiyalar dövrünə hazırlamaq üçün onlara məktəb yaşından rəqəmsal sənədlərin aşılmasına diqqət yetirilməlidir. Qeyd olunanları rəhbər tutaraq, “Rəqəmsal bacarıqlar” layihəsi çərçivəsində uşaqların məktəb yaşlarından alqoritmik düşüncə, məntiqi tənqit, layihə qurmaq bacarıqlarının inkişaf etdirməyə, eləcə də onlara proqramlaşdırma əsaslarını aşılamağa çalışırıq.

- “Rəqəmsal bacarıqlar” layihəsi çərçivəsində görülmüş işlərə nəzərə salaq.

- 2017-2018-ci tədris ilindən etibarən təhsilalanların İKT bacarıqlarına dərinlən yiyələnməsi, onların informasiya məkanında məqsədyönlü fəaliyyətinə nail olunması, rəqabətqabiliyyətli və məntiqi düşüncə tərzinə malik şəxslər kimi formalaşmasını təmin etmək məqsədilə ümumtəhsil məktəblərində “Rəqəmsal bacarıqlar” layihəsinin tətbiqinə başlanılıb. Layihə artıq dörd ildir ki, Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi və “Alqoritmika” beynəlxalq təhsil şirkətinin birgə əməkdaşlığı çərçivəsində reallaşdırılır. İlk olaraq, layihə Bakı şəhərində 45 məktəbdə 5-ci sinif üzrə 65 min şagirdi əhatə edib. 2018-

2019-cu tədris ilində ölkə üzrə daha 73 məktəbdən 26 min şagird layihəyə cəlb olunub. 2019-2020-ci tədris ilində isə layihə artıq ümumi 123 məktəb üzrə 70 min IV, V, VI və VII sinif şagirdlərini əhatə edib. Cari tədris ilinin statistik göstəricilərinə əsasən bildirim ki, ölkə üzrə layihənin əhəmiyyətini, uğurlu tətbiqini, eləcə də ictimaiyyət tərəfindən müsbət qarşılanması nəzərə alınaraq, layihənin əhatə dairəsi həm coğrafi, həm də müəllim və şagird sayı baxımından genişləndirilib. Hazırda “Rəqəmsal bacarıqlar” layihəsi Bakı, Sumqayıt, Gəncə, Şəki, Şirvan, Şamaxı, Lənkəran, Biləsuvar, Mingəçevir şəhər və rayonları üzrə 222 məktəbdə tətbiq edilir və 120 minədən çox II-IX siniflər üzrə Azərbaycan və rus bölmələrinin şagirdlərini əhatə edir. “Alqoritmika” beynəlxalq təhsil şirkətinin peşəkər metodist və məzmun heyəti tərəfindən yeni üsullar və ən innovativ metodlardan istifadə etməklə hazırlanan proqram bu sahə üzrə ən yaxşı təcrübələri özündə birləşdirir. Proqram fərdi təlim, nəzəriyyə və tətbiqi yanaşma, fənlərarası əlaqə və motivasiyanın artırılması prinsiplərinə əsaslanır. 2020-2021-ci tədris ilindən etibarən layihə çərçivəsində təhsil alan VII, VIII və IX sinif şagirdlərinə artıq yüksək səviyyəli “Python” proqramlaşdırma dili üzrə dərslər keçirilir. Bütün məktəblərdə dərslər zamanı şagird və müəllimlər tərəfindən istifadə olunan rəqəmsal sistemin uğurlu tətbiqi üçün İKT infrastrukturunun əhəmiyyətli dərəcədə təkmilləşdirilməsi işləri həyata keçirilib. Azərbaycan Təhsil Şəbəkəsinə sürətli çıxış təmin olunmuşdur.

bu illər ərzində məktəblərdə layihə çərçivəsində informatikanın yeni formatda tədrisi ilə yanaşı, müxtəlif yaş qrupları üzrə şagirdlər üçün həm

peşəkər metodist və məzmun heyəti tərəfindən yeni üsullar və ən innovativ metodlardan istifadə etməklə hazırlanan proqram bu sahə üzrə ən yaxşı təcrübələri özündə birləşdirir. Proqram fərdi təlim, nəzəriyyə və tətbiqi yanaşma, fənlərarası əlaqə və motivasiyanın artırılması prinsiplərinə əsaslanır. 2020-2021-ci tədris ilindən etibarən layihə çərçivəsində təhsil alan VII, VIII və IX sinif şagirdlərinə artıq yüksək səviyyəli “Python” proqramlaşdırma dili üzrə dərslər keçirilir. Bütün məktəblərdə dərslər zamanı şagird və müəllimlər tərəfindən istifadə olunan rəqəmsal sistemin uğurlu tətbiqi üçün İKT infrastrukturunun əhəmiyyətli dərəcədə təkmilləşdirilməsi işləri həyata keçirilib. Azərbaycan Təhsil Şəbəkəsinə sürətli çıxış təmin olunmuşdur.

kabr ayında proqramlaşdırma və riyaziyyat üzrə “Qış onlayn yarış” təşkil olunub. Ölkə üzrə ümumi təhsil müəssisələrinin 8-15 yaş arası məktəbliləri üçün nəzərdə tutulan yarışma şagirdlərin asudə vaxtlarını səmərəli və əyləncəli keçirməsi, eyni zamanda, proqramlaşdırma və riyaziyyat üzrə bacarıqlarının təkmilləşdirilməsi məqsədi daşıyır. Ümumilikdə yarışa bütün bölgələrdən 18 minə yaxın şagird qoşulub. Bu tip yarış və müsabiqələrdə şagirdlər biliklərini möhkəmləndirməklə yanaşı, yaradıcılıq bacarıqlarını da fəal şəkildə nümayiş etdirirlər.

- Rəqəmsal bacarıqlar şagirdlərə nə kimi sənədlər verir? Layihə hansı yaş qruplarını əhatə edir?

- Layihənin əsas məqsədi olan “İnformatika” fənninin tədrisinin təkmilləşdirilməsi və fənnin tədrisində yeni yanaşmanın tətbiqi şagirdlərdə analitik düşüncə tərzini, məntiqi tənqit, XXI əsr bilik və bacarıqları, kodlaşdırma, təşəbbüs göstərmə, müstəqil və komandada çalışma kimi vərdiş və sənədlərin inkişafına nail oluruq. Gələcək nəslin hərtərəfli inkişafı və onların bilik və bacarıqlarının təkmilləşdirilməsi bu günün təhsilindən asılıdır. Bu illər ərzində müşahidəmizə

uyğun nəzəri materiallardan ibarət ətraflı təqdimat və video izahlar platformada yerləşdirilib. Bu da şagirdlərin mövzuları daha dərinlən mənimsəməsinə kömək olub. Həmçinin, layihənin müəllimləri üçün distant formada tədrisin aparılmasına dəstək məqsədi ilə əlavə vebinarlar təşkil olunub.

Qeyd etmək istərdim ki, pandemiya ilə bağlı vəziyyətə baxmayaraq, planlaşdırıldığı kimi, layihənin yeni tədris ilində əhatəsi genişləndirildi. Cari tədris ilində layihəyə yeni 100 məktəb qoşuldu. Yeni məktəblərdə layihənin tətbiqi prosesinin düzgün qurulması və mərhələli icrası məqsədilə mütəmadi görüşlər təşkil olundu. Eyni zamanda, dərslər proqramları təkmilləşdirilmiş, şagirdlər üçün platformada əks olunan materialların daha dərin səviyyədə mənimsənilməsinə imkan verəcək yeni alətlər hazırlanmışdır. Layihə çərçivəsində keçirilən dərslərdə şagirdlərin daha da fəal olmasını təmin etmək məqsədilə məktəblərə təhlil hesabatları təqdim edilir. Təhlil sənədində əks olunan göstəricilərə əsasən məktəblər şagirdlərin fəaliyyətini izləyə və vaxtında yaranmış çətinlikləri aradan qaldıra bilərlər. Şagirdlərin fəallığında artım müşahidə olunur.

Şagirdlərin vahid platforma üzərindən layihə üzrə fəaliyyətlərinin davam etdirilməsi üçün “Rəqəmsal bacarıqlar” layihəsinin platformasını “Virtual məktəb” portalına inteqrasiya etdik. Layihə üzrə əyani və distant dərslərlə yanaşı, həm Azərbaycan, həm də rus bölmələri üçün teledərslərin yayımı da davam etdirilir. Bu günə qədər layihə çərçivəsində 280-dən çox teledərs efirə gedib. Qeyd edim ki, hazırda layihə çərçivəsində tədris olunan məzmun üzrə dərslərlərin elektron dərslik portalına yerləşdirilməsi üzrə işlər aparılır.

Ümumilikdə qeyd edim ki, “Rəqəmsal bacarıqlar” layihəsinin tətbiq olunduğu məktəblərin müəllim və şagirdləri yeni distant formada dərslərin keçirilməsinə daha asan adaptasiya olublar.

- Layihənin hədəfləri, qarşıda duran planlar barədə nə deyirsiniz?

- Hazırda layihənin genişləndirilməsi istiqamətində planlaşdırma işləri aparılır, strateji məsələlər müzakirə olunur və hədəflər müəyyən edilir. Belə ki, cari ilin pilot II və IX siniflərində layihə rus bölməsinin şagirdləri üçün tədris olunurdu, növbəti tədris ilində isə bu iki sinif üzrə Azərbaycan bölməsinin şagirdləri də layihəyə qoşulacaq. Mövcud məktəblərdə siniflərin sayının artırılması ilə yanaşı, artıq layihəyə qoşulan 9 şəhər və rayonlarla məhdudlaşmırıq, informatika fənninin tədrisində yeni yanaşmanı yeni bölgələrdən olan daha çox məktəblərdə tətbiq etməyi planlaşdırırıq. Pandemiya ilə bağlı vəziyyətə uyğun olaraq, şagirdlərimiz üçün beynəlxalq səviyyəli, eyni zamanda, milli yarışların təşkili, müəllimlər üçün beynəlxalq seminar və təlimlərdə iştiraklarının təmin olunması nəzərdə tutulur.

Oruc MUSTAFAYEV